

De industriële samenleving in Nederland

Hoofdstuk 3

Van stoommachine tot robot

De industriële samenleving in Nederland | kerndeel | vragen

1

1. Wat is de Industriële Revolutie?
2. Wat zijn drie belangrijke aandrijfbronnen van **voor** de IR?
3. **Voor** de IR werden veel werktuigen en voertuigen gemaakt van .....
4. Tijdens en na de IR werden veel werktuigen en voertuigen gemaakt van .....
5. Tijdens en na de IR was de belangrijkste aandrijfbronnen de ..... Energie voor dit apparaat was afkomstig van .....
6. Wat valt op als je kijkt naar de productie van een land waar een IR heeft plaatsgevonden?
7. Wat valt op als je kijkt naar de prijzen van producten in een land tijdens of na een IR?
8. Wat was het eerste land met een IR?
9. Wanneer was die IR in dat land?
10. Welke drie landen volgden en hadden ook met een IR te maken?
11. Wanneer was er in Nederland sprake van een IR?
12. Wat valt op als je kijkt naar de grootte van bedrijven **voor en tijdens** en **na** een IR?
13. Hoe noem je deze ontwikkeling met één woord?
14. Om tijdens of na de IR een groot bedrijf te kunnen beginnen is er veel ..... nodig.
15. Door het gebruik van machines kan men met ..... mensen steeds ..... produceren.
16. Het gaan gebruiken van machines in de productie noemt men .....
17. In onze tijd gaat men verder. In onze tijd wordt veel werk geautomatiseerd. Wat is automatiseren?
18. Tijdens en na de IR zie je de productie sterk ..... Er is sprake van .....
19. Voor de IR werden producten gemaakt in het ...../..... of in de .....
20. Wat is ambachtelijk werk? Geef 4 kenmerken.
21. Voor de IR waren bedrijven ..... De baas kende je dus wel/niet?
22. Tijdens of na de IR waren bedrijven veel ..... De directeur kende je dus wel/niet?
23. Welke baas zou dus over het algemeen beter voor zijn mensen zorgen? De baas voor de IR of de directeur tijdens of na de IR? Waarom?
24. Kies de goede antwoorden. Voor de IR speelden wetenschap en techniek **wel/geen** belangrijke rol. Tijdens en na de IR speelde wetenschap en techniek **wel/geen** belangrijke rol.

Kennistoets 1 = vragen 1 t/m 24

---

25. Hoe heet de samenlevingsvorm voor de IR?
26. (Leg in drie punten uit wat daarmee bedoeld wordt.)
27. Tijdens de IR groeien steden sterk! Geef hiervoor een verklaring.
28. (Voor de IR werkten flink wat mensen in de huisnijverheid. Wat is huisnijverheid?)
29. Er was in die tijd niet alleen sprake van een IR maar ook van een agrarische revolutie. Ook in de landbouw werden steeds meer ..... gebruikt.
30. Door gebruik van machines in de landbouw kon er meer grond worden bebouwd. Men ging dus over tot het ..... van "....." = ...
31. Boeren konden ook meer produceren omdat men gebruik ging maken van een nieuwe uitvinding n.l. ....
32. Er komt meer voedsel, langzamerhand verbetert de gezondheidszorg. Gevolg: er is sprake van .....
33. Het nadeel van een stoommachine is dat hij groot is en dus ..... Het is alleen maar winstgevend als je hem gebruikt in ..... bedrijven.

34. Welke twee nieuwe aandrijfbronnen komen er na de stoommachine en zijn rendabel als aandrijfbron in kleinere bedrijven?
35. Waarom zijn deze aandrijfbronnen rendabel in kleinere bedrijven?
36. In het begin van de 20^e eeuw werd communicatie steeds beter. Geef 8 voorbeelden van deze verbeterde communicatie.
37. Twee nieuwe vormen van infrastructuur die de energievoorziening van huishoudens sterk verbeteren zijn de ..... en de .....
38. Door welke twee andere soorten van infrastructuur werd de gezondheid van de bevolking beter en kwamen bepaalde besmettelijke ziektes minder voor?
39. Wanneer werden deze twee nieuwe voorzieningen aangelegd?

2

40. Wat is kapitalisme?
41. In de laatste eeuwen is er sprake van een steeds verdergaande arbeidsdeling. Wat is arbeidsdeling?
42. Wat is het voordeel van arbeidsdeling?
43. Hoe zat het met de lonen van arbeiders?
44. Wat gebeurde er met je als je te oud of te ziek was om te werken?
45. Wat was het gevolg als je als arbeider door een ongeluk in de fabriek arbeidsongeschikt werd?
46. Hoe lang werkten arbeiders in de tijd van de IR? Hoeveel dagen per week?
47. Waarom werkten vrouwen en kinderen?
48. Vanaf welke leeftijd werd er door kinderen gewerkt?
49. Wat is een sociale wet?
50. Wanneer wordt de eerste sociale wet ingevoerd? Hoe wordt deze wet genoemd?
51. Leg uit wat in deze wet wordt geregeld?

Kennistoets 2 = vragen 25 t/m 51

---

52. Wanneer wordt de 8-urige werkdag ingevoerd?
53. (Hoe heet de wet die dat regelt?)
54. Wanneer wordt er een wet aangenomen die de fabriekseigenaren voorschrijft dat hun bedrijven en machines veiliger moeten worden gemaakt?
55. Hoe heet deze wet?
56. Hoe was het met het bezoeken van scholen aan het einde van de 19^e eeuw?
57. Wanneer wordt een leerplichtwet ingevoerd?
58. Wat regelt deze wet?
59. Op wat voor manier konden arbeiders er voor zorgen dat ze meer invloed kregen?

60. Leg in een zin uit hoe die arbeiders daardoor meer invloed kregen.
61. Wanneer werd de eerste vakbond opgericht?
62. Hoe heette deze eerste vakbond?
63. Hoe heetten de voorlopers van de vakbond?
64. Waar zorgden deze verenigingen voor?
65. Hoe kwam men aan het geld om dit te kunnen betalen?
66. De Nederlandse samenleving was verzuild. Wat wordt daarmee bedoeld?
67. Welke vier zuilen zijn er?
68. Tot wanneer zijn deze zuilen herkenbaar in de Nederlandse samenleving?
69. Elke zuil heeft zijn eigen vakbond(en). Geef per zuil de naam van de vakbond(en).
70. Naast de oprichting van vakbonden is er voor arbeiders een tweede mogelijkheid om invloed te krijgen in de samenleving. Wat is die tweede mogelijkheid?
71. (Wat is de primaire sector?)
72. (Wat is de secundaire sector?)
73. (Wat is de tertiaire sector?)
74. (Wat zie je de laatste 100 jaar gebeuren met het percentage mensen werkzaam in de primaire sector?)
75. (Wat zie je de laatste 100 jaar gebeuren met het percentage mensen werkzaam in de secundaire sector?)
76. (Wat zie je de laatste 100 jaar gebeuren met het percentage mensen werkzaam in de tertiaire sector?)
77. Uit welke groepen bestaat de Nederlandse bevolking in de 19^e en 20^e eeuw?
78. Wat is emancipatie?
79. Welke twee groepen streven, aan het einde van de 19^e eeuw, naar emancipatie?
80. Welke twee vrouwen hebben zich aan het einde van de 19^e eeuw ingezet voor de emancipatie van vrouwen?

3

81. Hoe kan de vakbond een doel bereiken?
82. Hoe kan een politieke partij er voor zorgen dat het beter wordt voor de arbeiders?

Kennistoets 3 = vragen 52 t/m 82

---

83. Hoe noem je de grote problemen van de gewone man en vrouw in de tijd van de IR?
84. Welke persoon in het midden van de 19^e eeuw schrijft veel over dit probleem?
85. Wat voor economische ontwikkeling ziet hij in de samenlevingen met een IR?

86. Waar zal deze ontwikkeling volgens hem toe leiden?
87. Hoe noemt hij deze opstand?
88. Na deze revolutie zijn de productiemiddelen van ..... en niet meer van .....
89. Aan wie komen de winsten in zijn systeem ten goede?
90. Wat zal de staat met deze winsten moeten doen?
91. Welke twee politiek stromingen gaan uit van dit idee?
92. Wat is de overeenkomst tussen deze twee politieke uitgangspunten?
93. Wat is het verschil tussen deze twee politieke uitgangspunten?

4

94. Wat is het Marshallplan?
95. Wie kregen Marshallhulp?
96. Wat kregen deze landen?
97. Welke twee doelen had de VS hiermee?
98. Wat is de EEG?
99. Wanneer werd de EEG opgericht?
100. (Wat was het doel van de EEG?)
101. (Welke landen hebben de EEG opgericht?)
102. (Welke organisatie is uit de EEG ontstaan?)
103. (Wanneer wat dat?)
104. (Op welke drie gebieden wil men samenwerken?)
105. Wat is het doel van de Industrialisatie Nota?
106. Wanneer werd die Nota ingevoerd?
107. Wat wordt bedoeld met "het harmoniemodel"?
108. Wat is loonmatiging?
109. Wat wordt bedoeld met het begrip "geleide loonpolitiek"?
110. De geleide loonpolitiek wordt ingevoerd. Wat voor tegenprestaties vragen arbeiders/vakbonden?

111. Wanneer komt er een einde aan deze geleide loonpolitiek? Hoe heet deze gebeurtenis?

Kennistoets 4 = vragen 83 t/m 111

---

112. Door deze grote loonstijgingen is er in Nederland een grote ..... Nederland wordt een ..... met .....
113. Nederland wordt een verzorgingsstaat. Geef met een zin aan wat daarmee wordt bedoeld.
114. Wat is een probleem voor de verzorgingsstaat?
115. Waar komen "gastarbeiders" vandaan?
116. Geef twee redenen waarom men deze mensen uitnodigde om hier te komen werken.
117. Wat zijn multinationals?
118. Geef drie voorbeelden van (gedeeltelijk) Nederlandse multinationals.
119. Wat wordt bedoeld met "vrije markteconomie"?
120. Welke politieke stroming is groot voorstander van de "vrije markt economie"?

5

121. Wat is sociale mobiliteit?
122. (De mammoetwet is een onderwijswet. Op welke twee punten heeft de mammoetwet de sociale mobiliteit vergroot?)
123. (Wat is studiefinanciering? Wat wil de overheid hiermee bereiken?)

8

124. (Welke mensen hebben in Nederland het meeste kans op een succesvolle maatschappelijke carrière? (vier dingen noemen)
125. Wat wordt bedoeld met het begrip "multiculturele samenleving"?
126. (Wat zijn autochtonen?)
127. (Wat zijn allochtonen?)
128. Wat is inburgering?

De industriële samenleving in Nederland | verrijgingsdeel | vragen

1

129. Noem drie hoofdgroepen van milieuvervuiling.
130. Geef twee voorbeelden van milieuvervuiling in de Middeleeuwen.
131. Geef drie voorbeelden van milieuvervuiling tijdens de IR.

2

132. Na WOII gaat het langzamerhand steeds beter met de Nederlandse economie. Mensen hebben steeds meer geld. Er ontstaat een consumptiemaatschappij. Welk milieugevolg heeft deze ontwikkeling?
133. Wat is de boodschap van de Club van Rome?
134. De Club van Rome heeft het over "uitputting van de grondstoffen". Wat wil men daarmee zeggen?
135. Hoe heet het rapport van de Club van Rome?
136. Wanneer kwam dit rapport van de Club van Rome uit?
137. Wanneer was de oliecrisis?
138. Wat is de oliecrisis?

3

139. Wat is "duurzaamheid" / "duurzame ontwikkeling"?
140. Geef de namen van twee milieuorganisaties.

Kennistoets 5 = vragen 112 t/m 140
